

Sygn. akt: WZ 20/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Błuś (przewodniczący)

SSN Jerzy Steckiewicz (sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie K. K. skazanego z art. 15 § 1 i 2 w zw. z art. 7 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu, bez udziału stron, w dniu 6 sierpnia 2013 r., zażalenia pełnomocnika E. K., córki K. K., na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 lipca 2013 r., sygn. akt: [...], przekazujące sprawę do rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Były Wojskowy Sąd Rejonowy w W. na sesji wyjazdowej w G. wyrokiem z dnia 4 czerwca 1952 r., sygn. akt Sr. .../52, uznał K. K. za winnego popełnienia przestępstwa określonego w art. 15 § 1 i 2 w zw. z art. 7 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, za co wymierzył oskarżonemu karę śmierci oraz pozbawienia praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze. Orzeczono również przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa.

W dniu 11 grudnia 2012 r. córka K. K., E. K., działając przez ustanowionego pełnomocnika, złożyła w Sądzie Okręgowym w G. wniosek - powołując się na art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: ustawa lutowa) - o stwierdzenie nieważności powołanego wyżej wyroku (w odniesieniu do K. K.).

Postanowieniem z dnia 21 maja 2013 r., Sąd Okręgowy w G. uznał się niewłaściwym do rozpoznania tego wniosku i sprawę Ka. K. przekazał Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W.

Wojskowy Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 12 lipca 2013 r. sprawę przekazał do merytorycznego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

W uzasadnieniu swojego orzeczenia powołał się na treść art. 2 ust. 2 cyt. wcześniej ustawy, stwierdzając, iż o miejscowej właściwości sądu do stwierdzenia nieważności orzeczenia przesądza miejsce, w którym wydano orzeczenie w pierwszej instancji. Skoro zatem wyrok wydany został w G., to właściwym sądem do rozpoznania przedmiotowego wniosku byłby Sąd [...] w G., który posiadał rangę wojskowego sądu okręgowego. Sąd ten został jednak rozformowany na mocy rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 listopada 1998 r. w sprawie utworzenia sądów wojskowych oraz określenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. Nr 146, poz. 956), a w jego miejsce utworzono wojskowy sąd garnizonowy. Ponieważ agendy Sądu [...] w G. przejął Wojskowy Sąd Okręgowy w P., który miejscowo właściwy jest dla województw objętych właściwością wojskowych sądów garnizonowych w G., P., S. i W., to wniosek E. K. powinien rozpoznać Wojskowy Sąd Okręgowy w P.

Zażalenie na to postanowienie złożył pełnomocnik wnioskodawczyni.

Zarzucił: obrazę art. 1, 2 i 3 ustawy lutowej przez błędną wykładnię tych przepisów.

Pełnomocnik uzasadniając zażalenie stwierdził, że Sąd pierwszej instancji „zastosował wybitnie zawężającą interpretację literalną przepisów art. 2 ust. 2 ustawy lutowej” i wskazał, że ponieważ nie istnieje już Sąd [...] w G., a w jego miejsce utworzono wojskowy sąd garnizonowy, który nie jest uprawniony do orzekania w kwestii nieważności orzeczenia, to „w sprawie zachodzi sytuacja opisana w ust. 3 (art. 2 ustawy lutowej) tj. niemożność ustalenia właściwości według ust. 2, czego dalszym skutkiem jest właściwość miejscowa Wojskowego Sądu Okręgowego w W”.

Pełnomocnik stwierdził też, że decydującym elementem dla określenia właściwości miejscowej w sprawach z ustawy lutowej jest siedziba sądu, który orzekał w pierwszej instancji.

W związku z wyrażonym poglądem pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Zarówno Wojskowy Sąd Okręgowy w W., jak i pełnomocnik, powołali orzeczenia sądów apelacyjnych, które potwierdzały wyrażone przez nich poglądy. (zob. odpowiednio postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 września 1991 r., sygn. akt II Ako 7/91, KZS 1991/10/12 oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 9 grudnia 1993 r., sygn. akt II Akz 427/93 ,OSA 1994/5/35).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest uzasadnione.

Nie ulega wątpliwości, że sprawa K. K. w kwestii stwierdzenia nieważności wyroku, na mocy którego został skazany, nadal należy do właściwości wojskowego sądu okręgowego, mimo że w chwili orzekania w pierwszej instancji oskarżony był osobą cywilną.

Ustawa z dnia 5 kwietnia 1955 r. o przekazaniu sądom powszechnym dotychczasowej właściwości sądów wojskowych w sprawach karnych osób cywilnych, funkcjonariuszów organów bezpieczeństwa publicznego, Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej (Dz. U. Nr 15, poz.83) czyniła pewne wyjątki, a

jednym z nich były sprawy o przestępstwo określone w art. 7 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, które pozostawiono we właściwości sądów wojskowych.

Nie ulega wątpliwości, że właśnie za taki czyn skazany został K. K.

W ukształtowanej powołanym rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej strukturze sądów wojskowych istnieją aktualnie dwa wojskowe sądy okręgowe, w W. oraz w P. i jeden z nich powinien rozpoznać wniosek o stwierdzenie nieważności wyroku skazującego K. K.

Wojskowy Sąd Okręgowy w W. uznał, że o miejscowej właściwości w omawianej kwestii decyduje miejsce wydania orzeczenia.

Z kolei pełnomocnik wnioskodawczyni z poglądem tym nie zgadza się, twierdząc, że o właściwości tej decyduje miejscowość, w której znajdowała się siedziba tego sądu.

Pełnomocnik myśli tej nie rozwija powołuje się tylko (dosyć paradoksalnie) na treść art. 2 ust. 3 ustawy lutowej, tj. brak możliwości ustalenia właściwości miejscowej sądu.

Sąd Najwyższy podziela trafność rozumowania i w konsekwencji treść wydanego postanowienia przez Wojskowy Sąd Okręgowy w W. Przyjmuje zatem, że właściwość sądów w sprawach o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego należy ustalać nie w oparciu o miejscowość będącą siedzibą sądu orzekającego, ale w oparciu o miejsce, w którym orzeczenie zostało wydane.

Pogląd ten znajduje swoje oparcie przede wszystkim w treści art. 2 ust. 2 ustawy lutowej, ale również w orzecznictwie (dominującym) sądów apelacyjnych (zob. jednobrzmiące postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 września 1991 r., II Ako 7/91, z dnia 26 września 1991 r., II Akz 73/91 i z dnia 30 września 1991 r., II Akz 74/91 (KZS 11/91, poz. 12), jak również w piśmiennictwie (zob. S. Zabłocki: Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych do ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wobec osób

represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149) część 1 Palestra 11 – 12/ 92 s. 117 i dalsze).

Mając powyższe okoliczności na uwadze orzeczono, jak na wstępie.